

в'язаний з прагненням України інтегрувати як у європейське, так і у світове співтовариство у галузі міжнародного повітряного права, а також з перспективами укладати нові договори щодо повітряних перевезень.

Література:

1. Левковець П. Р. Міжнародні перевезення і транспортне право: навч. посіб./ П. Р. Левковець.— 3-є вид., випр. і допов.— К.: Арістей, 2005.— 292 с.
2. Буроменський М.В., Кудас І.Б., Масвська А.А., Семенов Б.С, Стещенко В.С. Міжнародне право: Навч. посібник / М.В. Буроменський (заг. ред.).— К.: Юрінком Інтер, 2005.— 336 с.
3. Буткевич В.Г., Войтович С.А., Григоров О.М., Заблоцька Л.Г., Задорожній О.В. Міжнародне право: Основні галузі: Підручник для студ. вищих навч. закл. за спец. "Міжнародне право", "Міжнародні відносини" / В.Г. Буткевич (ред.).— К.: Либідь, 2004.— 814 с.

УДК 340.1

Фуклєва М.Г.,
студентка, факультет економіки та управління,
Запорізька державна інженерна академія, м. Запоріжжя
Чечель Д.А.,
студентка,
факультет економіки та управління,
Запорізька державна інженерна академія, м. Запоріжжя
Науковий керівник: Сергієнко Т.І., к.п.н., доцент

ДЕРЖАВА ЯК СУБ'ЄКТ КОСМІЧНОГО ПРАВА

В космічному праві держава, порівняно з такими суб'єктами, як фізичні та юридичні особи, є найбільш активним суб'єктом космічних правовідносин. Держава як суб'єкт космічного права, що має відокремлене від інших суб'єктів майно, також несе самостійну відповідальність за своїми власними зобов'язаннями. Держава реалізує правосуб'єктність через систему своїх органів, тому що поза їхньою діяльністю вона діяти не може.

Провідні українські науковці, зокрема І.П.Андрушко, суб'єктів космічного права України поділяють на дві великі групи: міжнародні та національні. До першої групи відносять: держави, міжнародні урядові та неурядові організації, членами яких є Україна, або з якими вона має спільні програми про співробітництво та іноземні юридичні особи, од-

ним із засновників яких є Україна, або з якими вона має спільні проекти. До другої групи відносяться: держава (відповідні державні органи), національні юридичні особи та фізичні особи.

В сучасних умовах діючі нині договори з космосу [2], наділяють всією повнотою передбачених в них прав і обов'язків саме держави. Оскільки саме держави є основними носіями прав і обов'язків, зафіксованих в положеннях міжнародних договорів із космосу.

В зв'язку з цим важливо підкреслити, що відповідно до ст. VI Договору з космосу [3] держави-учасниці Договору несуть міжнародну відповідальність за національну діяльність в сфері космічного простору незалежно від того, чи здійснюється вона урядовими органами або неурядовими юридичними особами, а також за забезпечення того, щоб національна діяльність проводилася у відповідності з положеннями Договору з космосу.

Зазначений Договір із космосу [3] встановлює також те, що право власності на космічний об'єкт "залишається недоторканим" як під час його знаходження в космічному просторі, так і після повернення на Землю. Інакше кажучи, космічні об'єкти і їх складові частини під час перебування в космосі і після повернення на Землю належать тим державам, міжнародним організаціям, юридичним і фізичним особам, яким вони належали до польоту.

Сьогодні, найбільш активно держава виступає суб'єктом космічних відносин саме у міжнародних космічних правовідносинах. Оскільки, міжнародне космічне право є галуззю міжнародного права, то суб'єктами міжнародного космічного права ідентичні суб'єктам міжнародного права – держави і міжнародні міжурядові організації. В контексті зазначеного слід звернути увагу на таке поняття як "правосуб'єктність".

Як відомо, правосуб'єктність включає два основні структурні елементи: по-перше, здатність володіння правами і несення обов'язків (правоздатність), по-друге, здібність до самостійного здійснення прав і обов'язків (дієздатність). Правосуб'єктність є властивістю особи – таким його суспільно-юридичним станом, який по своїй природі невід'ємно від особи.

"Суб'єкт права" ("правосуб'єктність") – поняття широче, в якійсь мірі відмінне від поняття "суб'єкт (учасник) правовідносин" [5, с. 114 – 115]. Суб'єкт права – це особа, що володіє правосуб'єктністю, тобто особа, потенційно здатна бути учасником правовідносин. А суб'єкт правовідносин – це реальний учасник даних правових відносин.

Відносини, що виникають з приводу і у зв'язку з дослідженнями і ви-

користуванням космічного простору є космічними правовідносинами.

З погляду космічного права важливі не сама космічна діяльність держав, запуск об'єкту в космос, здійснення безпосереднього телевізійного мовлення за допомогою штучних супутників Землі, доставка місячного ґрунту і т. д., а ті відносини, які складаються у зв'язку з цими благами, діями, або стриманістю від дії між суб'єктами і на регулювання яких направлено космічне право [1].

Міжнародна космічна правосуб'єктність держави не залежить від будь-якого акта або волевиявлення інших учасників міжнародних відносин. Обсяг їх космічної правосуб'єктності не обмежений і поширюється на всі сфери космічної діяльності. Що стосується міжнародних міжурядових організацій, то обсяг їхньої космічної правосуб'єктності обмежений. Він визначається волею держав-учасниць, що входять в організацію, і, як правило, фіксується в міжнародному договорі, на основі якого вона заснована.

Слід зауважити, що крім прав й обов'язків, що впливають для кожної держави з їх загальної міжнародної правосуб'єктності на основі фундаментальних принципів і норм міжнародного права (суверенітету, невтручання, рівноправності, ненападу, мирного співіснування тощо), кожна держава має право бути учасницею міжнародних космічних відносин. Отже, кожній державі притаманна міжнародна космічна правосуб'єктність, тобто кожна держава володіє спеціальною космічною правоздатністю і дієздатністю.

Таким чином, слід зазначити, що основною формою багатостороннього міжнародного співробітництва держав у дослідженні і використанні космічного простору є об'єднання спільних зусиль у рамках міжнародних організацій. Принципи і норми міжнародного космічного права дозволяють міжнародним організаціям здійснювати діяльність із дослідження і використання космічного простору та регулюють питання їх правового статусу. Міжнародними договорами з космосу [3, 4] передбачено ряд положень, які регулюють діяльність міжнародних організацій, розглядаючи їх у якості однієї з форм спільної діяльності держав в освоєнні космосу.

Література:

1. Космічне право України: Збірник національних і міжнародних правових актів / Упоряд.: І.П. Андрушко, О.В. Беглий; Відп. ред. Н.Р. Малишева та Ю.С. Шемшученко.— 3-тє вид., перероб. та допов.— К.: Юрінком Інтер, 2001.— С. 352.

2. Венская Конвенция о правопреемстве государств в отношении договоров от 23 августа 1978 г. // Международное публичное право: Сборник документов.— Том 2.— М.: Издательство БЕК, 1996.— С. 144 — 159.

3. Договор о принципах деятельности государств по исследованию и использованию космического пространства, включая Луну и другие небесные тела от 27 января 1967 г. // Відомості Верховної Ради УРСР.— 1967.— № 49.— Ст. 367.

4. Конвенция о международной ответственности за ущерб, причиненный космическими объектами, от 29 марта 1972 г. // А/АС.105/722.— С. 15 — 24.

5. Хлестов О.Н. Разработка норм космического права // Советское государство и право.— 1964.— № 8.— С. 67 — 77.

УДК 347.822.4(043.2)

Чебень О.В.,

студентка,

Аерокосмічний інститут,

Національний авіаційний університет, м. Київ

Науковий керівник: Макеева О.М., старший викладач

ІСТОРИКО- ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ПАСАЖИРІВ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ МІЖНАРОДНИХ ПОВІТРЯНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

Актуальність даної теми полягає в тому, що авіаційні катастрофи, незаконні акти пасажирів на борту чи в аеропорту були і є частим явищем в цивільній авіації, а під час польоту кожна людина хоче відчувати себе якнайбезпечніше. Міжнародні повітряні перевезення характеризуються масовістю, ритмічністю і достатньою складністю. У зв'язку з цим необхідний чіткий правовий механізм їх регулювання, фіксація прав, обов'язків, і, найголовніше, відповідальності учасників. Розв'язання зазначеної проблематики започатковано у публікаціях і дослідженнях таких зарубіжних і вітчизняних учених і практиків, як М. Богуславський, В. Бордунов, В. Бутилін, Б. Єлісєєв, В. Кубинський, М. Пучкова, П. Рабінович, О. Стремоухов, Г. Шмельова тощо. Разом з тим не вирішені питання про забезпечення права пасажирів на безпеку як під час здійснення польоту, так і під час підготовки до польоту, в аеропортах, що є метою наукового дослідження.

Для реалізації принципу безпеки перевезення у 1944 році була укладена Чиказька конвенція, головною метою якої став розвиток міжнарод-